

Uvod

Razvoj in izvor psa

Vrste psov

Športni psi

Športni psi so eni najbolj razširjenih in priljubljenih, npr. labradorec, koker španjel ali zlati prinašalec. Le-ti psi so bili vzgojeni za spremstvo lovcev, da so odkrivali in preganjali ptice, oprezali za divjadjo, iskali mrtve ali ranjene živali, ter jo prinesli lovcu, ne da bi jo dodatno poškodoval.

Te psi živijo dvojno življenje: igrajo se z otroki, spijo v lastnikovi postelji, čez vikend pa z lovcem oprezajo za priči in divjadjo.

Njihovo delo ni omejeno le na lov, ampak zaradi svojega izjemno razvitega voha in dobre učljivosti so tudi primerni za vodnike slepih, pomočnike invalidom, odkrivanje mamil ali eksploziva.

Lovski psi

V to skupino uvrščamo pse, ki lovijo z vidom

Delovni psi

REŠEVALNI PSI NEKOČ IN DANES

Pes je nedvomno človekov najstarejši spremljevalec. Dokazano je, da je človeka spremljal že v starejši kameni dobi in ni dvoma, da ga je uporabljal kot pomočnika pri lovu ter kot čuvaja in branilca. Seveda je šlo za prapsa, za žival s pasjimi značilnostmi, ki si jo je tekom milijonov let človek s selektivno vzgojo prilagajal svojim potrebam in željam.

Zato je splošno znano, da je prijateljstvo med človekom in psom eno najstarejših prijateljstev, kar navsezadnje potrjujejo tudi številni iz tega nastali pregovori.

Priljubljenost in vsestranska uporaba psov je dosegla svoj vrhunec v dvajsetem stoletju. Zaradi potreb, pa tudi mode so nastale najrazličnejše pasme, ki so se razlikovale tako po konstituciji, kot pa psihičnih lastnostih. Pes je v družbi dobival vedno bolj pomembne vloge, od prvotnega pomočnika pri lovu in čuvaja, so njegove sposobnosti najprej pričeli sistematsko koristiti v vojski in policiji, v novejšem času pa tudi za pomoč invalidnim osebam, vodenju slepih in nazadnje za iskanje pogrešanih.

Ker je ideja za intenzivno šolanje reševalnega psa nastala šele potem, ko pes stoletja dolgo uspešno opravljal svojo vlogo v vojaški in policijski službi, je prav, da najprej na kratko omenimo njegovo vlogo na tem področju.

Mnogi zgodovinski viri opisujejo mogočne molose, ki so jih Rimljani uporabljali kot bojne pse, kot čuvaje in kot kurirje. V spopadih so jih opremili s posebnimi bodičastimi ovratnicami in oklepi, tako da so poleg mogočnega zobovja povzročali preplah že s samo pojavo. V srednjem veku

so bojne pse pri osvajalnih pohodih v Ameriko uporabljali tako Španci kot Angleži.

V času I. in II. svetovne vojne se je uporaba psov v vojaške namene še razširila. Uporabljali so jih kot stražarje, za prenašanje sporočil, za preiskavo terena, za prenašanje zdravil in drugega vojaškega materiala. Žalostno vlogo so psi odigrali tudi kot iskalci min in kot žive mine za uničevanje tankov.

Po dosegljivih podatkih sta korejska in vietnamska vojna letno zahtevali med 500 do 800 tisoč psov.

Tudi v vojni za osamosvojitve Slovenije so teritorialne enote uporabljale pse za čuvanje mostov, vodnih virov in skladišč.

Uporaba psov v policijske namene je prvič uradno zabeležena v 15. stoletju v Angliji in kasneje v 18. stoletju v sedanjih ZDA. V Evropi so za policijsko delo redno pričeli uporabljati pse v 19. stoletju in to predvsem za iskanje storilcev kaznivih dejanj in za obrambo policistov. Naši sosedi Avstrijci so v posebni prilogi tedanjega policijskega časopisa opisovali uspeha psov in dajali nasvete za njihovo šolanje, najbolj pa so se na področju sistematskega šolanja uveljavili nemški ter angleški kinologi in kriminalisti. V Sloveniji beležimo zanimanje za uporabo policijskih psov že v obdobju pred I. svetovno vojno, saj je leta 1910 Celjan Milan Mitzler napisal knjigo »Pes v preiskovalni službi«.

Prvi zapisi o spontani uporabi psov za iskanje pogrešanih oseb datirajo iz leta 1707 in se nahajajo v dokumentih švicarskega samostana San Bernard na istoimenskem gorskem prelazu. Menihi – avguštinci so svoje pse, ki so bili takrat še kratkodlaki ter precej manjši in lažji, križali z novofundlancem in mastifom in dobili ogromne, močne in dolgodlake pse, ki so bili vztrajni, odporni pred mrazom, z občutkom za orientacijo v prostoru in z izvrstnim vohom, ki jim je omogočal, da so nakazovali zasute tudi pod tri metre visokimi snežnimi zameti. Poleg naštetih odlik so posedovali še eno lastnost (verjetno pridobljeno tekom desetletij), ki jih je ločevala od drugih psov. Bližajoči se snežni vihar so začutili že 20 do 30 minut prej preden se je le-ta približal samostanu. Nanj so opozarjali s povečano vznemirjenostjo in glasnim laježem, vedoč, da bo treba v akcijo.

Menihi so, najprej naključno, nato pa vse bolj organizirano, pošiljali na prosto pse, saj je bil v tistih časih promet na cesti, ki preko tega prelaza povezuje Italijo in Švico, pogost ne glede na vremenske razmere. Psi so pogrešane iskali samostojno (brez vodnika) in jih nato vodili do samostana, ki je bil tedaj edino varno zatočišče. V takšne iskalne akcije so pošiljali po več psov hkrati. Psi so nosili pod vratom obešeno košarico s hrano, pijačo in poživil, na hrbtu pa so imeli pritrjeno še odejo, namenjeno pogrešancem. Ko so psi našli onemoglega izgubljenca, so ga poskušali najprej sami izkopati. Če to ni šlo, so se vračali pod samostanska okna in z glasnim laježem opozarjali na najdbo. Šele takrat so šli psom na pomoč tudi samostanski bratje ustrezno opremljeni. Psi so jih vodili in pripeljali do ponesrečenca. Na opisani način so menihi na San Bernardu v 18. in 19. stoletju s pomočjo psov rešili nekaj tisoč človeških življenj.

Na začetku tega stoletja so pričeli šolati pse za iskanje pogrešanih v tundrah Skandinavci, medtem ko so v Evropi kot posledica številnih vojn pričeli pse šolati za pomoč v sanitetnih enotah pri iskanju preživelih

ranjencev. V Švici je leta 1903 izšla knjižica z navodili za šolanje in uporabo sanitetnega psa, ki je imela velik odziv, tako, da so jo leta 1917 ponovno natisnili. Skoraj vse zahodne armade so imele v svojem sestavu enote sanitetnih psov, ki so jih vodili posebej za to izurjeni vodniki in bolničarji.

Rusko-japonska vojna v letih 1904-1906 je bila prva vojna večjih dimenzij, v kateri so se sanitetni psi pri iskanju preživelih izkazali.

Prva svetovna vojna je dokazala, da je bil pes za iskanje preživelih med številnimi trupli po jarkih in kavernah nepogrešljiv pomočnik, saj je pri svoji »najdbi« vztrajal kljub obstreljevanju toliko časa, da so bolničarji prišli do ranjenca. Zaradi posebnih oznak (rdečega križa) se jih je oprijel naziv »bolniški psi«. Žal je po končani vojni šolanje te vrste psov povsem zamrlo. V letu 1938 so švicarski gorski reševalci med reševalno akcijo, ko so iskali sedemnajst v snežni plazovini zasutih smučarjev, opazili, da se pes enega od reševalcev na enem mestu na plazišču čudno obnaša, koplje v sneg in laja. Ko so na tem mestu v sneg zabodli sondo so naleteli na ponesrečenca. Primer, da je pes nakazal najdbo pogrešane osebe v snežni plazovini je bil objavljen v časopisju in to je dalo idejo kinologu in reševalcu Ferdinandu Schmutzu, da se je začel poskusno ukvarjati s šolanjem lavinskih psov. Uspeh je bil izreden, saj se je pokazalo, da je dobro šolan lavinski pes uspešnejši od vseh tedaj znanih tehničnih reševalnih sredstev. Schmutz je leta 1940 uvedel redno šolanje lavinskih psov in ga kasneje opisal v svoji knjigi »Mein Hund« (Moj pes). Leta 1938 pa lahko zapišemo kot letnico rojstva nove kinološke dejavnosti šolanja reševalnih psov lavincev.

Druga svetovna vojna na zahodu, zaradi hitrih premikov in osvajanj ni omogočala omembe vredne uporabe sanitetnih psov, medtem ko je na vzhodni fronti, zlasti v bojih za Stalingrad pes reševalec odigral pomembno vlogo. Na podlagi mnogih virov lahko neskromno ugotovimo, da so psi našli in privedli bolničarje do več kot 200.000 ranjenih. Podobno je bilo tudi v Angliji, kjer so zaradi neprestanih bombardiranj mest že v začetku leta 1940 za reševanje izpod ruševin pričeli uporabljati najprej nekdanje sanitetne pse in sproti šolali nove. Najbolj znan po uspehih z psi za iskanje preživelih v ruševinah je bil polkovnik James Baldwin, ki je vodil oddelke za to delo posebej šolanih psov in vodnikov. Žal izkušenj, pridobljenih v tem obdobju nihče ni sistematsko obdeloval in zapisoval. Deloma je bila temu kriva tudi velika smrtnost vodnikov psov, ki so iskali preživele med trajanjem zračnega napada. So pa blesteči uspehi in veliko število preživelih ljudi, ki so kasneje pripovedovali, da so ostali živi po zaslugi psov, po drugi svetovni vojni vzpodbudile številne države, da so pričele v svoje enote civilne zaščite uvajati tudi posebej šolane pse za iskanje preživelih v ruševinah. Tako se je razvil princip šolanja psov, ki so sposobni med močnim motenjem in vedno v drugih okoliščinah in za ljudi v skoraj nemogočih pogojih poiskati zasute osebe, bodisi v ruševinah, ki so nastale kot posledica vojne, rušilne eksplozije ali naravne katastrofe.

Leta 1968 so s sistematičnim šolanjem reševalnih psov, kot ga poznamo danes, pričeli Švicarji, ki so leta 1972 izdali tudi prva navodila za šolanje psov pri iskanju pogrešanih v ruševini. Med prvimi v Evropi so izdelali ustrezen sistem klubskega šolanja reševalnih psov med katerimi vsako leto izbirajo najuspešnejše in jih uvrščajo v posebno mobilno ekipo, ki ima

na razpolago tudi letalo, tako da lahko že v eni uri po prejemu obvestila o nesreči posreduje kjerkoli je to potrebno.

V Nemčiji poteka šolanje reševalnih psov po nekoliko drugačnem načelu. Ponekod poteka šolanje reševalnega psa v okviru enot za samozaščito in delujejo pod pokroviteljstvom pokrajinske vlade, poleg tega obstojajo društva pod okriljem rdečega križa, gasilcev, ne tako redka pa so tudi privatna društva za šolanje reševalnih psov. Tudi tu imajo na državnem nivoju oblikovano posebno intervencijsko skupino z enim ali dvema letaloma in so njihovi vodniki v največ dveh urah pripravljeni na intervencije kjerkoli po svetu. Njihove reševalne ekipe s psi so bile med prvimi pri potresih v Armeniji, Egiptu, Turčiji itd. Komisija za reševalne pse pri KZS ima s številnimi enotami navezane stike in prihaja do rednih letnih izmenjav vodnikov na usposabljanjih ali letnih mednarodnih taborih. V Italiji poteka šolanje reševalnih psov pod pokroviteljstvom ministrstva za civilno zaščito in so regijsko dobro organizirani. Vodniki reševalnih psov, ki delujejo v okviru Komisije za reševalne pse se letno udeležujejo številnih njihovih vaj in prireditev, zlasti je postalo tradicionalno zimsko usposabljanje z enoto na Južnem Tirolskem v Brunecku. Tudi naši sosedje Avstrijci so podobno regijsko organizirani in delujejo v tesni povezavi z rdečim križem in gasilci. Reševalne enote povezuje avstrijska vojska (AFDRU), ki tudi usklajuje vse reševalne akcije v tujini. Na razpolago imajo letalo za hitra posredovanja po svetu in z njimi je v Turčijo ob nedavnem katastrofalnem potresu letela tudi naša skupina vodnikov reševalnih psov. V zadnjih petih letih se je izredno razširilo delovanje enot reševalnih psov na Madarskem, Češkem in Slovaškem in letno prirejajo več tekem in mednarodnih prireditev na katerih so skoraj vedno prisotni tudi naši vodniki reševalnih psov.

Leta 1993 je bila ustanovljena mednarodna organizacija reševalnih psov (IRO) s člani iz 35 držav. Njen namen je koordiniranje organizirane pomoči ljudem v nesreči z enotami reševalnih psov iz tistih držav-članic, ki so usposobljene za hitro in uspešno iskanje preživelih. Poleg tega posvečajo šolanju reševalnega psa kar največjo pozornost. V ta namen prihaja do stalne izmenjave izkušenj v obliki mednarodnih prireditev, tekem ali simpozijev, obenem pa se krepijo medsebojni vezi med vodniki reševalnih psov iz številnih držav, ki bodo v primeru naravne katastrofe velikih dimenzij še kako pomembne. Prav tako nudijo strokovno pomoč pri ustanavljanju enot in usposabljanju vodnikov in psov v tistih državah, ki takšnih enot ali izkušenj doslej niso imele – na primer v Turčiji. Sedež organizacije je v Avstriji, uradni jezik za sporazumevanje sta angleščina in nemščina.

Terierji

Pastirski psi

Delo pastirskih in ovčarskih psov - april 2002

Kakor v vseh ovčerejskih kulturah so se tudi v naših krajih že pred več stoletji pojavili psi, ki so pastirjem pomagali varovati črede ovac pred plenilci. Na širšem področju nekdanje

Jugoslavije sta nastali dve pasmi pastirskih psov, **šarplaninec** v Makedoniji in **tornjak**, za katerega si hrvaška kinologija prizadeva izboriti priznanje v FCI. Na Krasu in v Istri, kjer je bila nekdanja ovčereja pomembna gospodarska panoga, pa se je razvil **kraševac** (nekoč znan tudi kot ilirski ovčar in kasneje kot kraški ovčar), ki ima s šarplanincem in tornjakom najverjetneje skupne korenine.

Prizadevanja vseh, ki so pasmo oblikovali v dolгих stoletjih, pa tudi prizadevanja kinoloških zanesenjakov, ki so poskrbeli za mednarodno priznanje in uveljavitev te naše edine avtohtone pasme pastirskih psov, nadaljuje danes **Društvo ljubiteljev in vzrediteljev kraških ovčarjev**, ki bdi nad vzrejo sodobnega kraševca in želi v njem ohraniti tudi vse značilnosti pastirskega psa.

Ovčarski psi pomagajo čredo pasti, jo zganjati in obdržati skupaj in jo usmerjati po pastirjevih navodilih. Na splošno jih imenujemo kar ovčarji, čeprav mnogi pasejo tudi črede drugih živali, ne le ovac.

K čredi sodita dve vrsti psov. Vsaka opravlja drugačno nalogo, njihovo delo pa se med seboj dopolnjuje. Pastirski psi čredo čuvajo, ovčarski jo pasejo. Le redki psi zmorejo oboje hkrati, vendar so pri tem ponavadi precej manj uspešni kakor psi "specialisti".

Hišni psi

Vlečni psi

Vlečni psi nekoč in danes - februar 2003

Pred približno 35 tisoč leti so se ljudstva iz osrednje Azije začela bolj in bolj seliti proti severu, in to na ekstremno hladna območja Sibirije in Arktike. S seboj so pripeljala tudi svoje šakalom (*Canis Aureus*) podobne pse. Križanja z arktičnimi volkovi (*Canis Lupus*) so te živali v stoletjih spremenila v pse, ki jih danes označujemo kot polarne pasme.

K polarnim psom štejemo malamute, samojede, špice, keeshonde, elkhounde, ruske lajke in še nekatere druge. Približno 3500 - 2000 let pred našim štetjem so se pri polarnih psih razvile njihove značilne lastnosti, občasna križanja z volkovi pa so jim pomagala preživeti vse do današnjih dni. Vse te pse so imenovali **husky**. Beseda "husky" je popačenka besede "esky", ki je slengovski izraz za Eskime oziroma Inuite. S tem izrazom so poimenovali vse "pasma" vlečnih psov, ki so imele čvrsto, gosto dlako, koničasto glavo in košat rep. Njihov kožuh je bil gost in volnat, da jih je varoval tudi v ekstremnih vremenskih razmerah. Imeli so različno obarvan kožuh: bili so enobarvni, progasti, beli z lisami, črno-beli, rdečkasti, rumeni, rdeče-lisasti, rumeno-lisasti ipd.

Od prvih dni življenja Eskimov na Zemlji so bili z njimi tudi psi. Z njimi so živeli in z njimi lovili. Že davno prej, še preden so izumili sani, so ljudje s pomočjo psov potovali s smučmi. Eskimi so bolj in bolj prodirali proti severu, nekateri pa so ostajali na že "osvojenih" ozemljih. Tako so se sčasoma razvila različna plemena, ki so imela tudi vsako zase značilne pse. Plemena so se delila v tri skupine:

- **pomorska ljudstva**, ki so bili predvsem ribiči in so živeli ob rekah, kjer so uporabljali pse za vleko *umiakov* (velikih kožnih čolnov) ob obalah;
- **stacionirana ljudstva**, ki so ostajala na enem območju, ukvarjala pa so se predvsem s trgovanjem, in
- **nomadska plemena**, ki so po širokih prostranstvih sledila velikim čredam severnih jelenov.

Zlasti nomadi so bili bolj in bolj odvisni od svojih psov. Ne le, da so jim pomagali preganjati in loviti jelene, temveč so z njihovo pomočjo tudi potovali od vasi do vasi, kjer so trgovali. V teh razmerah je bilo preživetje človeka povsem odvisno od psov. Temu primerno so jih eskimska ljudstva tudi spoštovala, čeprav so bila hkrati do njih pogosto tudi zelo kruta.

Osnovna zgradba psa

Nakup in vzgoja

Pasme

Slovenske avtohtone pasme psov

Miroslav Zidar

Goniče prištevamo k najstarejšim pasmam lovskih psov. Z njimi je lov najbolj zanimiv, hkrati pa so goniči ena najlepših pasemskih skupin. Skozi stoletja so glede na potrebe lova vzrejali tudi pse drugih lovskih pasemskih skupin, npr. ptičarje, krvosledce ipd.

Že v prejšnjem stoletju so bili na območju takratne Slovenije številni dobri vzreditelji istrijancev in deloma tudi posavskih goničev. Po prvi svetovni vojni je bilo registriranih 14 vzrediteljev (psarn); zunaj ozemlja Slovenije ni bilo nobenega.

Poleg zdaj znanih vrst goničev so nekdaj poznali še kraškega goniča, ilirskega resavca in keltskega goniča.

Sprva so naši in tuji lovci imenovali "istrijan" vse resaste goniče, ne glede na barvo, čeprav je bilo v Istri že tedaj tudi precej kratkodlakih goničev. Leta 1924 so slovenski kinologi po zgledu ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani ustanovili slovenski in hkrati tudi Jugoslovanski klub ljubiteljev brakov (JKLB). Leta 1924 je bila v Grosupljem prva tekma goničev.

Leta 1939 je pri nas izšla brošura Braki Jugoslavije (izdal jo je JKLB v okviru 9. številke Lovca), v kateri so bili prvič objavljeni tudi pasemski znaki naših goničev. Leta 1950 se je Jugoslovanski klub ljubiteljev brakov preimenoval v Klub za goniče.

ISTRSKI GONIČ

(kratkodlaki istrski gonič - FCI 151b, resasti istrski gonič - 152b)

Največ zaslug za razvoj te pasme in za njeno mednarodno priznanje ima vsekakor dr. Ivan Lovrenčič, tvorec sodobnega istrskega resastega goniča. Pri nastanku je sodelovala pasma francoski vendejski basset (Basset Griffon Vendeen).

Istrskega goniča je prvič opisal Bylandt (1894) v knjigi Die Hunderassen. V knjigi Oesterreichisches kynologisches Jahrbuch 1897 je avstroogrski stotnik F. B. Laska čudovito opisal istrskega goniča, češ da slovi po neizmerni vztrajnosti in veliki lovski strasti, da je zelo vodljiv in vdan ter da je bolj priljubljen kot avstrijski brak. H. Zimmermann je leta 1933 v knjigi Das Lexikon der Hundefreunde opisal istrskega goniča in ga poimenoval Krainer Braken. Prvi v rodovno (takrat jugoslovansko) knjigo vpisani kratkodlaki istrskigonič je bil VIT, JRB 18, vzreditelja Daka Makarja iz Metlike in last Matevža Hoeglerja iz Struge. Prvi v rodovno knjigo vpisani resasti istrski gonič je bil Burin, JRB 3, vzreditelja dr. Ivana Lovrenčiča, ki je bil tudi njegov lastnik. Istrske goniče so prvič razstavili leta 1866 na Dunaju in jih pod tem imenom tudi vnesli v katalog. Razstavljali jih je slovenski kinolog, lovec in graščak v Bistri, Karl Galle.

Iz prve jugoslovanske rodovne knjige, izdane leta 1938 v Ljubljani, je razvidno, da je bilo od 118 kratkodlakih istrskih goničev le pet goničev zunaj Slovenije in še od tistih je bil eden po izvoru iz Slovenije (psarna Podgora), preostali štirje pa so bili neznanega izvora. Najpomembnejše in največjetakratne psarne so bile: Podgora (Lovrenčič, 1944), Sodraška, Struška in Grosupeljska. V rodovno knjigo je takrat bilo vpisanih 75 resastih istrskih goničev, od katerih so bili le štirje zunaj Slovenije, vendar so vsi izhajali iz psarne Podgora. Najpomembnejši psarni z najštevilnejšimi resastimi istrijanci sta takrat bili: Podgora (Lovrenčič, 1944) in Smlednik. Leta 1928 je bilo v rodovno knjigo (JRB) vpisanih skupaj že 142 istrskih goničev, leta 1939 pa 183. Leta 1938 so opisali pasemske znake kratkodlakih in resastih istrijancev in jih predložili Jugoslovanski kinološki zvezi. Zdaj je skupaj vpisanih 5503 oziroma 1793 psov.

Za istrijana je zelo pomembna oblika glave, ki zelo vpliva na njegovo tipičnost. Biti mora hruškaste oblike, z ne preveč zaobljenim niti ploskim čelom, z neizrazitimi ličnicami in opazno temenico. Oba tipa istrijanca sta si v osnovi enaka (če izvzamemo dlako), le da je resavec nekoliko višji (2 cm) in konstitucijsko močnejši (tudi glava) od kratkodlakega.

POSAVSKI GONIČ^(FCI-154b)

Izvor in zgodovina posavca sta v veliki meri tesnopovezana z izvorom istrijanca; oba izvirata iz sredozemskega (po Laski srednjeevropskega) goniča, natančneje iz osrčja Balkana. Po opisih kinoloških avtorjev sodeč jebilo ozemlje Bosne in Hercegovine domovina tudi zdajšnjih posavcev, saj različna strokovna literatura omenja pse s skoraj identičnim videzom, kot ga ima posavec dandanes, zato ga je z istrijancem zamenjal tudi H. Zimmermann vsvoji knjigi Das Lexikon der Hundefreunde. Tudi naš znani kinološki strokovnjak dr. Ivan Lovrenčič je v svojir azpravi leta 1949 zapisal, da je poleg istrijancev v Istri tudi nemalo goničev, ki po svojem videzu spominjajo na zdajšnjega posavca. Pasemski znaki posavca so bili prvič objavljeni leta 1939 v brošuri Braki Jugoslavije (1939). Standard posavskega goniča je bil objavljen leta 1955 pod številko FCI 154 in z nazivom kraški gonič, čeprav je bil kot pasma mednarodno priznan že leta 1948 na skupščini FCI na Bledu kot posavski gonič. Leta 1959 so ga ponovno preimenovali v posavskega goniča, zdaj veljaven standard posavca pa je bil potrjen 15. 1. 1973 pod številko FCI 154b. Prvi, v rodovno knjigo vpisani posavec je bil Riko (JRB19), poležen leta 1924 z nenavedenimi predniki, last vzreditelja K. Kicerja iz Trbovelj. Iz prve jugoslovanske rodovne knjige leta 1938 je razvidno, da je bilo evidentiranih 20 posavcev, ki so bili vsi iz slovenskih mest in od slovenskih vzrediteljev. Po drugi svetovni vojni se je število posavcev še povečalo, tako da jih je zdaj vpisanih že več kot 1470. Za posavca sta značilni barva in v čelu nekoliko močnejša glava. Je močnejši, srednje velik gonič, rdeče-rjave, pšenično-rumene ali rjaste barve, pogosto z belim ovratnikom in belo liso na prsih, po sredini glave, na spodnjem delu tac in na konici repa. Je umirjeno živahen, toda vztrajen gonič na zajce in lisice.

KOROŠKI ŽIGEC^(FCI-279b)

Tudi planinski gonič je v bolj ali manj tesni povezavi ssrednjeevropskimi goniči in sicer tako po telesni zgradbi in obliki glave kot tudi po barvi, saj zelo spominja naavstrijskega brandl braka. Ti goniči so bili nekoč najbolj razširjeni goniči na Slovenskem, imenovali pa naj bi jih koroški brak. Podobnih goničev je veliko še drugod po Evropi (Poljska, Češka, Švedska, Švica, Bolgarija, Grčija itn.). Od drugih goničev naj bi ga ločili tudi po značilnih živorumenih pikah nad očmi, ki so v velikosti graha ali lešnika (t. i. štiri oči). Njegova značilnost je žal tudi redkost, ki je značilna za skoraj vse obdobje te pasme, še posebno pa zadnjih nekaj let. Skopi so tudi opisi te pasme, tako bi lahko sklepali, da je nastala v zadnjih nekaj desetletjih.

V prvo rodovno knjigo leta 1939 sta bila vpisana le dva planinska goniča (takrat imenovana balkanska braka); prvi je bil vpisan Valdi (JRB 24), neznanih prednikov, last Franca Šusterja iz Hrastnika. Na prvi državni razstavi leta 1947 v Ljubljani sta bila razstavljeni le dva planinska goniča, na mednarodni razstavi leta 1948 v Ljubljani že osem planinskih goničev (takrat imenovanih koroških žigcev), šest samcev in dve samici. Na zadnjih nekaj razstavah pa ni bilo prijavljenega prav nobenega. Lani so se razmere izboljšale, saj smo po zaslugi Toneta Hočevarja, ki tega našega goniča razstavlja na številnih razstavah, dobili prvič svetovnega prvaka (psica Vidra Dreveniška, SLR GPL 00017).

Je močnejši, srednje velik gonič, črn, z rdeče-rjavimi ožigi po prsih, tacah in nad očmi. Je miren in dobrodušen, vendar vztrajen gonič na zajce in lisice.

KRAŠEVEC^(FCI-41/278)

Kraševec je najstarejša slovenska avtohtona pasma psov, ki je bila mednarodno priznana že leta 1939, takrat pod imenom ilirski ovčar, ponovno in z zdajšnjim imenom kraševec pa leta 1968. Je nekaj stoletij stara pasma, ki so jo uporabljali kot pastirskega psa na območju slovenskega Krasa, največ pa v okolici Pivke. Prednike kraševca je v 19. stoletju omenjal že svetovno znani raziskovalec prof. Strebel, in sicer kot vez med molosom in nemškimi ovčarji. Omenja pa tudi možnost latinskega izvora prek pompejskega psa. Vendar je najverjetneje, da so ga k nam privedli Iliri skupaj s svojimi ovčjimi čredami prek dalmatinskih otokov in Istre na naš Kras. Grški molos naj bi se bil križal še s slovanskimi pastirskimi pasmami, in sicer prej ali pa pozneje ob selitvi Slovanov na naše območje. Vsekakor ne moremo zanemariti njegove podobnosti z drugimi pastirskimi psi širšega območja, kot so kavkaški, romunski in makedonski pastirski pes, imenovan šarplaninec. Kraševec je dolgo veljal za dobrega pastirskega psa, kar je po svojih sposobnostih še dandanes, čeprav ga imamo, kot večino delovnih psov, skoraj samo za spremljevalca in prijaznega člana družine.

Njegove lastnosti je na kratko in slikovito opisal že Valvasor (1689). Pozneje so o njem pisali še številni drugi, predvsem nemški avtorji. Podrobno je o razvoju kraševca pisal Lavrenčič (1925). Nagel razvoj in mednarodno veljavo je kraševca doživljal šele po letu 1968. Leta 1924 je bilo 18 mladičev, leta 1968 okoli 100, v osemdesetih letih pa že več kot 400 mladičev. Nekaj legel je tudi že v Nemčiji in Italiji. Imamo že več kot 1000 kraševcev, razpršenih po vsej Sloveniji, največ v Mariboru in Slovenski Bistrici ter bližnji in širši okolici Ljubljane. Lastnikom služi kot prijazen spremljevalec in zanesljiv čuvaj. Kraševca je srednje velik, čvrst pastirski pes, železnosive barve, z 10 cm dolgo bujno in gosto dlako. Odlikuje ga izredno plemenita glava s prijaznimi mandljevimi temnorjavimi očmi ter prijazno zaobljeno lobanjo; je nekoliko daljši kot visok, s košatim, najmanj do skočnega sklepa dolgim repom. Železno siva barva ima lahko dva dodatna odtenka v smeri srebrno sive ali zelo temnosive barve, pri nekaterih temnejših primerkih ima navadno tudi zanj značilne in na bližnje prednike spominjajoče maroge po nogah. Kraševca je po značaju zelo specifična in zelo zanesljiva pasma. Že kot pastirski pes je samostojen in pogumen, vendar tudi preudaren in zanesljiv; ima stabilno osebnost, zato ne prenaša podložništva, rad pa je enakovreden partner, zaradi česar ga je treba šolati razumno, strpno, vendar dosledno. Vsak pritisk povzroči odpor in odtujitev. Zato je pri njem zelo pomembna pravilna in pravočasna vzgoja. Kraševci so praviloma dobri obrambni psi, zanesljivi in samostojni čuvaji, srednje uspešni sledarji, slabši prinašalci, še vedno pa so zelo dobri pastirski psi. Na splošno so bolj zanesljivi čuvaji kot mnogi drugi psi.

Vzreja

Vzgoja

Tudi pse je treba vzgajati !?!

Seveda! In z vzgojo je treba začeti takoj, ko mladička dobimo!

Veliko knjig govori o šolanju psov, ki naj bi ga začeli izvajati potem, ko ima pes že eno leto. Ampak... strokovnjaki so ugotovili, da pes najbolje sprejema osnovne ukaze že v svoji rani mladosti...

Preden se odločamo za nakup psa, navadno opazujemo odrasle predstavnike izbrane pasme, torej lepo vzgojene, poslušne, prijazne kužke...

Ko pa končno dobimo mladička, nima ta nič skupnega z odraslim "idolom". Zgrizeno pohištvo, uničene rože, spraskana vrata, sobna nečistoča... Koliko potrpljenja in znanja je potrebno, da mladička "spremenimo" v lepo vzgojenega psa!

V večini primerov ljudje napačno vzgajamo psa, delamo napake in končni rezultat je kopica nezaželenih vedenj. Psi so inteligentna bitja z izvrstnim spominom, ker imajo odlično razvit voh, sluh, tip in vid, so boljši opazovalci kot mi ljudje. Psi zaznavajo naša razpoloženja in se naučijo obnašati temu primerno (razna izkoriščanja, neposlušnost itd.).

Pogosta napaka neizkušenih lastnikov je počlovečenje psa: psi razmišljajo vendar po pasje! Vzgojanje psa je vse precej kot enostavno! Zaradi tega smo se v Klubu odločili, da bom vsem lastnikom pomagali pri tem zahtevnem opravilu s prirejanjem predavanj in tečajev pravilne vzgoje psa.

Pri šolanju in vzgoji je zelo pomembno, da vsi družinski člani enako ravnajo s psom, to pomeni, da se vsi dosledno držijo pravil "pasje vzgoje". Pogosta napaka je "popuščanje": pes dobi na primer pohvalo četudi ne izvede zahtevane vaje, ali mu je danes dovoljeno tisto početje, ki smo ga še do včeraj prepovedovali itd. Pes si zapomni naše vedenje in kmalu začne izkoriščati popustljive lastnike. Pasje naklonjenosti in poslušnosti nikakor ne moremo pridobiti s popuščanjem in "podkupovanjem" s keksi in raznimi priboljški, ampak le z dosledno vzgojo! Zelo pomembno je tudi hvaliti psa, ko izvaja zaželena povelja, nikoli ne uporabljamo prisile in fizičnih kazni. Pes mora vodnika ubogati iz veselja do igre (ali do keksa...), ali naklonjenosti do lastnika, nikoli zaradi strahu!!!

Razumnost psa

Agility

Kaj je agility?

Agility (gibčnost, spretnost) je kinološki šport na šestih nogah, ki ne pozna ovir. No ja, dobro poznamo agility ovire: višinski in daljinski preskoki, most, ohlapni in togi tunel, slalom, obroč, palisada, ... iz njih je sestavljena proga. Človek z glasom in kretnjami usmerja kužka, da jih pravilno premaga. Vse skupaj je ena sama igra in zabava. Omejitev glede udeležbe ni, ni pomembna izobrazba, starost, velikost človeka in psa. Prav tako nas ne zanima ali je vaš štirinožec plemenitega rodu. Ko znate ovire pravilno premagati, se lahko razgibata za lastno zabavo ali pa ste aktivni tekmovalec.

Zdravje

Nega

pripomočki

Prehrana

HRANJENJE MLADIH IN ODRASLIH PSOV

TEŽA	MLADIČI do 6 mesecev	ODRASLI
1,0 - 4,5 KG	60 - 170 g	50 - 100 g
4,5 - 11,3 KG	170 - 225 g	85 - 112 g
11,3 - 22,5 KG	225 - 450 g	112- 225 g
22,5 - 33,8 KG	450 - 560 g	225 - 340 g
33,8 - 45 KG	450 - 675 g	340 - 450 g

- Breje psice hranite do 50% več zadnje 3 tedne brejosti.
- Mladiči do 6 mesecev starosti potrebujejo dvakrat več hrane kot odrasli psi, hranite jih 3-4 krat dnevno. Mladiče od 6 mesecev do 1 leta pa dvakrat dnevno.
- Starejši in pretežki psi se hranijo z manjšo količino hrane, odvisno od njihove teže in aktivnosti.
- Odraslega psa hranite enkrat dnevno.
- Pes naj ima vedno na razpolago dovolj sveže vode.

odraslih psov

mladičkov

Predpisi in dokumenti

Zaključek

Viri in literatura

Internet:

<http://www.mojpes.net>

<http://www.kin-drustvo-lj.si>

<http://www.mladina.si/tednik/200134/clanek/psi-s-poklicem/>

http://www.horizont.si/slo/adynamic_psi_kakohranimo.html

<http://www.lek.si/slo/veterina/zanimivosti/psi-trava/>

<http://web.s-gim.kr.edus.si/projekti/gradiva/Biologija/Psi/index.htm>

<http://www.kizer.org/dogstuff/http://www.kizer.org/dogstuff/>

<http://www.mojpes.net/galerija/index.php?cat=7>

<http://www.geocities.com/lesizelko/Untitled-4.htm>

<http://www.lovska-zveza.si/00lovec.php?center=01page/02osnovna/novicaV.php&id=104>

<http://grmajo.on-your.net/vzgoja/index.html>

http://www.bfro.uni-lj.si/zoo/publikacije/avtohtone_pasme/slo/psi.htm

Knjige:

Legacy of the dog; Tetsu Yamazaki, Toyoharu Kojima; Chronicle books San Francisco

O psih; Miroslav Zidar; ČGP Delo; Ljubljana 1976

Psi za telebane; Gina Spadafori; Ljubljana 1997